

DEPLASĂRILE ZILNICE PENTRU ȘCOALĂ ÎN MUNICIPIUL SUCEAVA

Maria-Magdalena LUPCHIAN

Cuvinte cheie: navetism, polarizare, fluxuri centripete.

Mots clefs: déplacements journaliers, polarisation, des flux centripètes.

Des déplacements journaliers pour l'école dans la ville de Suceava. La ville de Suceava attire, par sa réseau écolière, un grand nombre d'élèves des communes voisines (des élèves qui vient chaque jour dans la ville) ou de tout le département (surtout des élèves des lycées). La majorité de ces élèves choisit les lycées techniques où il y a aussi des écoles d'art et de métiers. Les lycées de prestige et les écoles primaires attirent un plus petit nombre d'élèves qui font la navette. Parmi les écoles primaires, on peut séparer les écoles « de quartier » (de Burdujeni, Ițcani) et les écoles situées près des limites de la ville (où le nombre et le pourcentage des élèves qui font la navette est plus important).

L'aire d'attraction des écoles primaires de la ville de Suceava est formée par les communes (la ville) périurbaines et elle se prolonge au long des chemins de fer vers Pașcani et Rădăuți. Au cas des lycées, l'aire de recrutement des élèves qui font la navette a la même forme, mais le nombre des personnes est différent.

La plus importante fréquentation journalière on produit entre les quartiers périphériques (Burdujeni, Obcine et George Enescu) comme point de départ (parce que le nombre des jeunes sous 19 ans est plus important) et le Centre et les quartiers péricentraux Mărășești et Zamca, où se trouve la grande majorité des unités d'enseignement.

On établit aussi des flux d'importance secondaire entre le Centre comme point de départ et les quartiers péricentraux (comme point d'arrivée), mais aussi entre le quartier Ițcani et les autres quartiers de la ville.

La configuration du réseau écolière, les caractéristiques démographiques et sociales de la population et la structure et le prestige des unités d'enseignement ont déterminé la formation des flux d'élèves qui se déplacent chaque jour entre les quartiers de la ville. Par la mesure de ces flux on a pu établir les quartiers les plus fréquentés de cette catégorie sociale, mais les tracés le plus sollicités pour le transport publique.

1. Deplasările zilnice centripete pentru școală

O componentă importantă a deplasărilor zilnice ale populației au constituit-o și o constituie deplasările elevilor către unitățile de învățământ. Amploarea acestor deplasări depinde de gradul de dotare a orașelor cu unități ale învățământului mediu și superior, de profilul acestor unități și, nu în ultimul rând, de densitatea rețelei școlare de nivel mediu în spațiul rural. De asemenea, navetismul școlar este impulsivat de existența unei game variate de mijloace de transport, dar este descurajat de existența unităților de cazare pe lângă licee. Ca urmare a orarului școlar omogen, în cazul în

care amplexarea acestor deplasări pendulare este mare, se poate ajunge la congestie a transporturilor în comun la ore de vârf.

În orașul Suceava existau, în 2007, 11 școli generale (3 în Burdujeni, una în Ițcani și 7 în orașul propriu-zis), 5 colegii naționale, 4 colegii tehnice, un colegiu economic, un liceu de artă, un liceu sportiv, un seminar teologic și 5 licee particulare. Analiza navetismului către școlile din oraș s-a realizat prin consultarea cataloagelor școlare de la toate unitățile de învățământ de stat, cu excepția Seminarului teologic, ceea ce înseamnă cercetarea domiciliilor a cca 18000 elevi, adică aproximativ 80% dintre elevii orașului. Deoarece în cataloage nu este precizat decât domiciliul elevului, fără nici o altă precizare privind statutul de navetist, am considerat că cea mai mare parte dintre elevii care locuiesc în comunele situate la o distanță de maximum jumătate de oră de oraș sunt navetiști. Evident, numărul efectiv al navetiștilor este mai mic, dar considerăm că cifrele prezentate pot oferi o imagine foarte apropiată de realitate a ariei și axelor pe care se desfășoară navetismul.

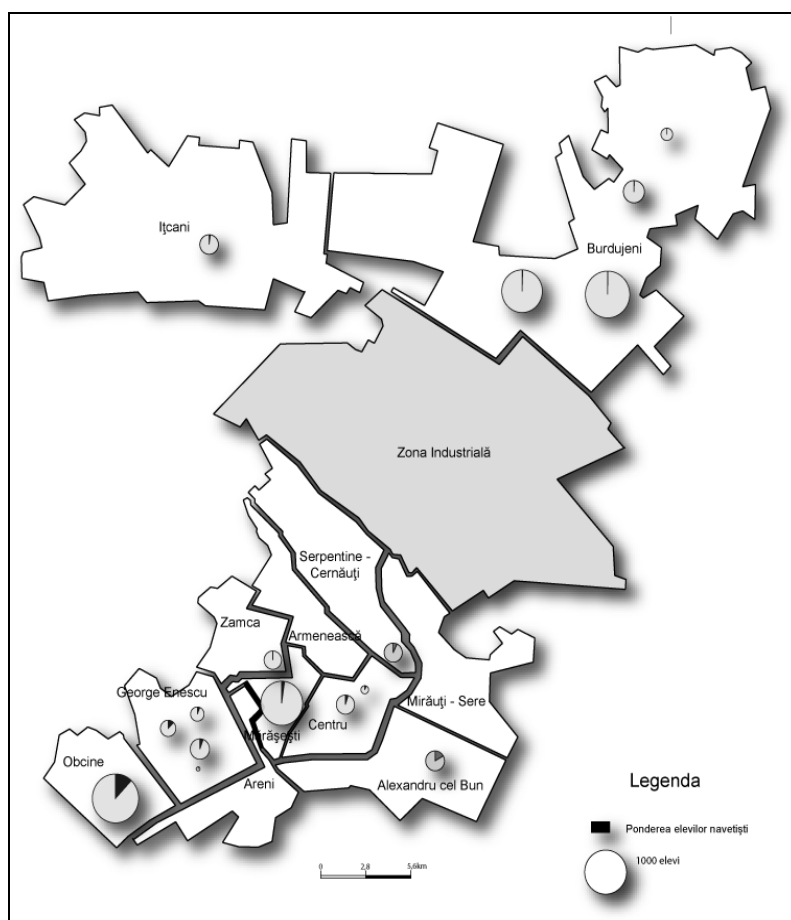

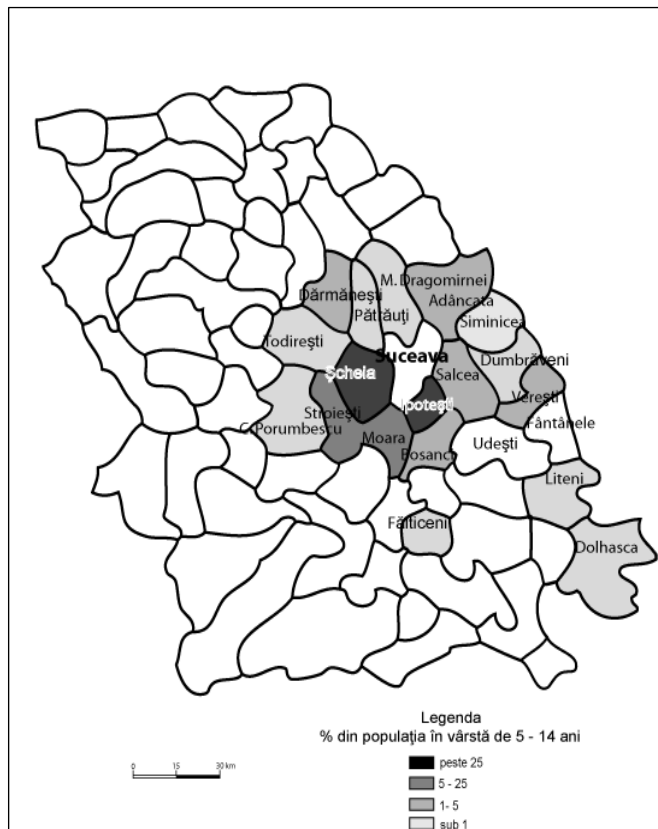
Fig. 1. Ponderea elevilor navetiști din ciclul primar și gimnazial al școlilor din municipiul Suceava(2007).

Numărul elevilor navetiști este mult mai mare în cazul liceelor decât în cazul școlilor generale, ca urmare a mobilității mai mari a elevilor de vârsta liceului și în legătură directă cu oferta educațională a mediului rural, limitată, de cele mai multe ori, la școli de arte și meserii, sau doar la învățământ primar și gimnazial. Cu toate acestea, există și câteva școli generale în care ponderea navetiștilor se apropie de cea întâlnită în cazul liceelor. Școlile în care ponderea elevilor care fac naveta este mare sunt situate în cartierele periferice sau aproape de limitele intravilanului orașului. Se remarcă în mod deosebit Școala nr. 1, situată în cartierul Alexandru cel Bun, foarte aproape de ieșirea din oraș spre Ipotești, școală la care ponderea navetiștilor este de peste 20%, 90% dintre aceștia provenind din satele comunei Ipotești. O situație similară se regăsește la Școala nr. 8, din cartierul G. Enescu, aproape de ieșirea spre Șcheia, unde aproape 15% din elevi provin din comuna vecină, anterior menționată. Cel mai mare număr de navetiști în valoare absolută se înregistrează la Școala nr. 9 din cartierul Obcine. Dintre cei 190 navetiști înregistrați aici (care reprezintă 13,8% din numărul total al elevilor), 95% sunt din comunele vecine cartierului, Șcheia și Moara. Prin ponderi relativ ridicate ale elevilor navetiști se remarcă învățământul primar și gimnazial ce funcționează în cadrul celor două licee vocaționale, Liceul de Artă și Liceul Sportiv. Școlile din cartierul Burdujeni sunt foarte omogene, adevărate

„școli de cartier”, în sensul că ponderea elevilor ce au domiciliul stabil în altă localitate este sub 1%, iar în cazul școlii din Burdujeni-sat nu există nici un elev din altă localitate.

În ceea ce privește spațiul de recrutare a elevilor școlilor generale, el se suprapune peste comunele și orașul recent declarat, limitrofe municipiului (Șcheia, Ipotești, Salcea, Moara), cu prelungiri în lungul căilor ferate, în comunele Verești, Dărmănești, Todirești și în noul oraș, Liteni.

La nivelul învățământului secundar, liceele cele mai atractive s-au dovedit a fi cele tehnice, în cadrul cărora funcționează și școli de arte meserii. La polul opus se află liceele teoretice, de prestigiu, care și selecția elevilor este

și
la
Fig. 2. Aria de proveniență a elevilor din ciclul primar și gimnazial (2007)

mai dură, mediile de admitere fiind foarte mari. În plus, aceste licee nu oferă nici o calificare, singura alternativă fiind continuarea studiilor, ceea ce, în cazul elevilor din mediul rural este problematic.

Numărul total al elevilor navetiști din licee este de 2291, ceea ce înseamnă o pondere de 24,3%, de peste 4 ori mai mare decât cea înregistrată la nivelul școlilor generale, situație explicabilă prin dificultățile pe care le ridică naveta pentru copiii mici. Ponderea navetiștilor variază între aproape 40% la Colegiul Tehnic „Samuil Isopescu” (care beneficiază și de o poziție favorabilă, în apropierea de ieșirea din oraș spre Ipotești) și 10,4% la cele două colegii naționale de prestigiu, „Petru Rareș” și „Ștefan cel Mare”, situate în centrul orașului. Liceele vocaționale, precum fostul Liceu Pedagogic (actualul C.N. „Mihai Eminescu”), și fostul Liceu de Informatică (actualul C.N. „Spiru Haret”) înregistrează ponderi ale navetiștilor în jur de 15%. În valoare absolută, numărul elevilor navetiști variază între 408 (C.T. de Industrie Alimentară) și 62 (Liceul de Artă „Ciprian Porumbescu”).

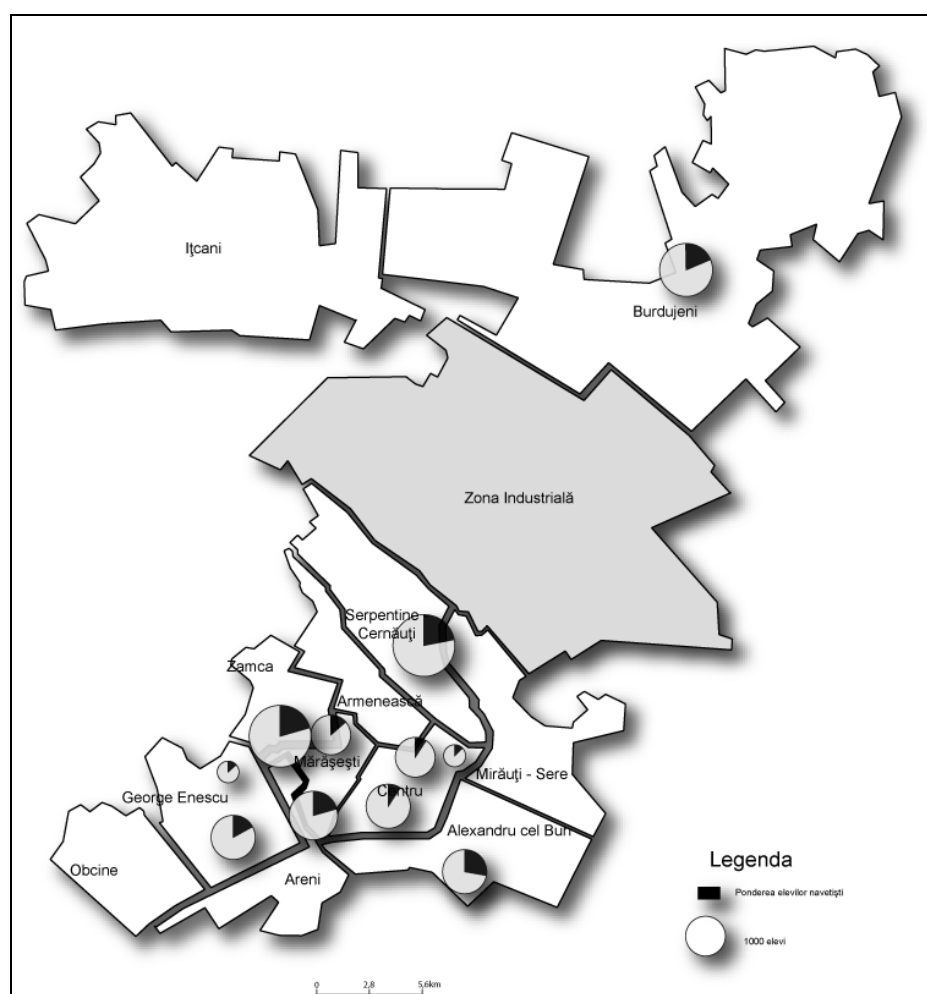

Fig. 3. Ponderea elevilor navetiști în liceele din municipiul Suceava(2007)

Cei mai mulți dintre liceenii navetiști provin, ca și în cazul școlilor generale, din comunele limitrofe (Șcheia – 10,6% din numărul total, Bosanci – 9,3%, Ipotești – 8%) și din orașul Salcea – 9,4%. Comunele din nordul orașului participă cu un număr mai mic de elevi la aceste deplasări zilnice (Mitocul Dragomirnei – 4,32%, Pătrăuți – 3%, Adâncata – 4,81%). Pentru această mai slabă participare se poate lua în considerare poziția școlilor din cartierele urbane cu care se învecinează aceste comune: școala din Ițcani se află în capătul dinspre oraș al cartierului, iar școlile din Burdujeni sunt situate, de asemenea, la mare distanță de ieșirea spre comuna Adâncata. Ca și în cazul școlilor generale, prin ponderi mari ale liceenilor navetiști ce se îndreaptă spre Suceava se remarcă așezările ce beneficiază de accesul facil la calea ferată (Dărmănești - 6%, Todirești – 4,5%, Verești – 6,6%). Ca număr, cei mai mulți elevi navetiști sosesc zilnic din Șcheia (240), Bosanci (210) și Salcea (211), ceea ce

înseamnă o distribuție echilibrată a fluxurilor pe direcțiile vest, est și sud.

În ansamblu, în orașul Suceava sosesc zilnic 2741 de elevi navetiști, ceea ce reprezintă 16,1% din numărul total al elevilor care studiază la școlile și liceele din municipiu. Cele mai numeroase deplasări se produc dinspre comunele Șcheia, Ipotești și Bosanci, ca urmare a apropierii lor de oraș, dar și dinspre comunele Verești și Dărmănești, de unde naveta se poate face și cu trenul. Prin ponderi reduse în totalul numărului de elevi navetiști, în ciuda apropierii de oraș, se remarcă comunele Pătrăuți (2,6%), Dumbrăveni (2,8%), Hântești (1,3%) și Moara (3,6%).

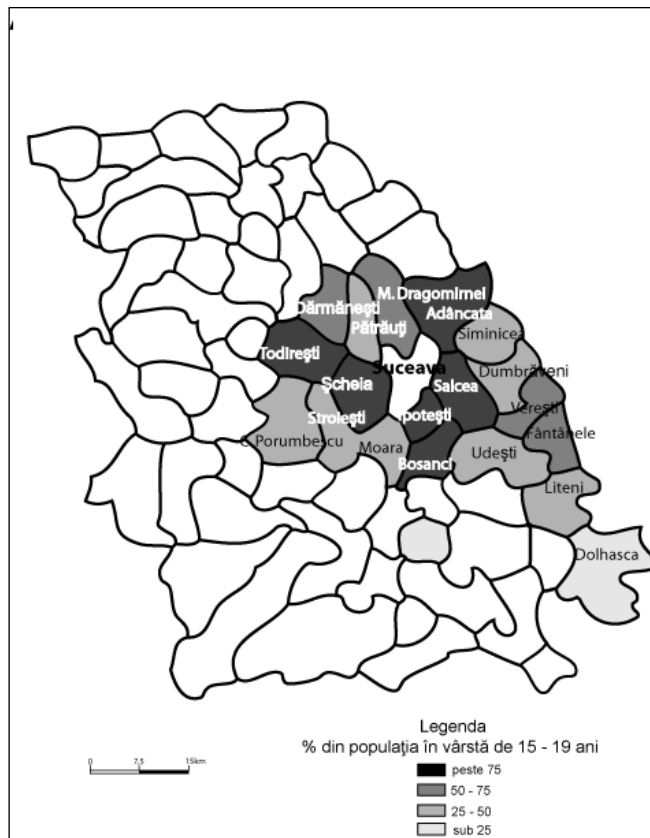

Fig. 4. Aria de proveniență a elevilor navetiști din liceele municipiului Suceava(2007)

2 . Deplasările intraurbane zilnice pentru școală

Cele mai ample deplasări pentru școală în interiorul spațiului urban sunt generate de unitățile de învățământ de nivel mediu, ai căror elevi le frecventează din alte motive (profilul, prestigiul) decât apropierea de domiciliu. Școlile generale sunt,

cel mai adesea, școli de cartier, deplasările pe care le generează desfășurându-se la scara cartierului de domiciliu al elevilor, pe distanțe reduse. Cu toate acestea, criteriul proximității funcționează și în cazul unor licee și chiar unele școli generale își recrutează elevii de pe o arie mult mai vastă decât cartierul în care funcționează. Școlile generale din municipiul Suceava sunt relativ echilibrat răspândite la nivelul orașului: 4 școli în Burdujeni, 2 în George Enescu și câte una în cartierele Alexandru cel Bun, Mărășești, Obcine, Ițcani și Centru; cartierele de locuințe individuale Armenească, Mirăuți, Cernăuți, ca și cartierul Areni nu beneficiază de școli, dar și populația lor școlară este destul de redusă. Acestor școli generale li se adaugă clasele din ciclul gimnazial sau chiar primar ce funcționează în cadrul unor licee. Localizarea liceelor în spațiul urban este mai puțin echilibrată: în cartierele Ițcani, Mărășești, Obcine, Mirăuți și Armenească nu există nici un liceu, în cartierul Burdujeni există un singur liceu, ca și în cartierele Alexandru cel Bun, Areni și Cernăuți (care sunt însă cu mult mai mici), iar în cartierele George Enescu și Zamca există câte două licee; cartierul central este privilegiat, așa cum este și normal, aici fiind amplasate cele două colegii naționale de prestigiu, „Ștefan cel Mare” și „Petru Rareș” și Liceul de Artă.

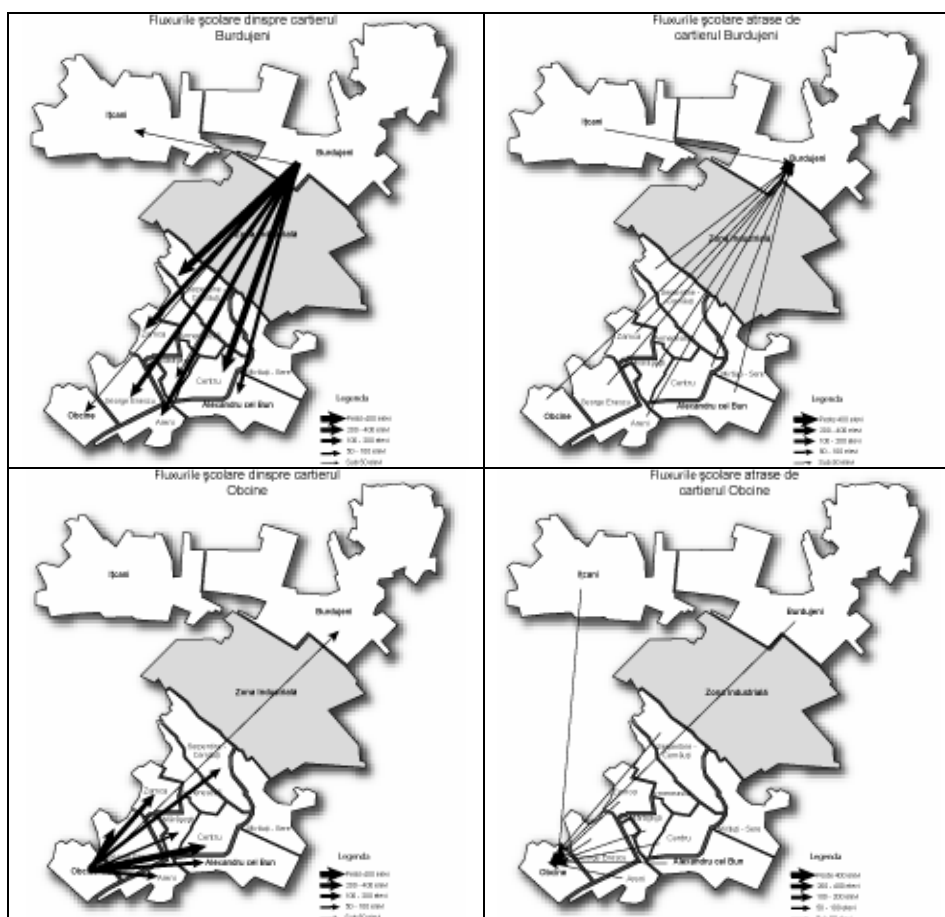

Fig. 5. Deplasări zilnice intraurbane pentru școală în cartierele Burdujeni și Obcine (2007).

Analiza fluxurilor intraurbane generate de școli a plecat de la două perspective: cea a cartierului ca destinație a fluxului și cea a cartierului ca origine a fluxului. Cartierele care, prin unitățile de învățământ de care dispun, atrag zilnic cele mai importante fluxuri de elevi sunt Areni, Cernăuți, Alexandru cel Bun, Zamca și Centru, în care doar 0,81%, 1%, 13% și respectiv 18% din elevii care le frecventează locuiesc în același cartier. Atracția cartierului central este lesne de explicat, prin prezența a trei unități de învățământ, situație care se regăsește parțial și în Zamca (în care se află C.N. "M. Eminescu" și C.T. de Industrie Alimentară). Celelalte cartiere menționate își justifică atractivitatea prin efectivul redus al populației lor școlare și prin prezența, în fiecare, a câte unui liceu cu profil tehnic. Cartierele spre care se îndreaptă cel mai puțin consistente fluxuri școlare sunt Ițcani, Obcine (în nici unul nu există nici un liceu) și Burdujeni, afectat de efectul de barieră pe care îl are zona industrială ce se interpune între el și celelalte cartiere. Spre cartierele Central și pericentrale, cele mai importante fluxuri sosesc din direcțiile Obcine, Burdujeni și George Enescu. Cartierele Areni și Zamca primesc cei mai mulți elevi din aceleași cartiere, dar fluxurile dinspre Burdujeni sunt cele mai consistente. Cartierul Mărășești primește zilnic un număr important de elevi mai ales dacă avem în vedere faptul că aici se află o simplă școală generală, care însă se bucură de un bun renume în oraș; acești elevi sosesc în principal din cartierele apropiate (Zamca, George Enescu și Centru).

Fluxuri secundare se stabilesc zilnic între cartierele Zamca, Mărășești, Alexandru cel Bun (ca puncte de plecare) și Centru (ca destinație), precum și între cartierele Obcine, Mărășești și Zamca, pe de o parte, și G. Enescu, pe de altă parte. Tot de importanță secundară pot fi considerate fluxurile ce se deplasează zilnic dinspre G. Enescu spre Areni, dinspre Mărășești și Armenească spre Zamca, dinspre Obcine, Armenească și Areni spre Mărășești sau dinspre G. Enescu spre Alexandru cel Bun.

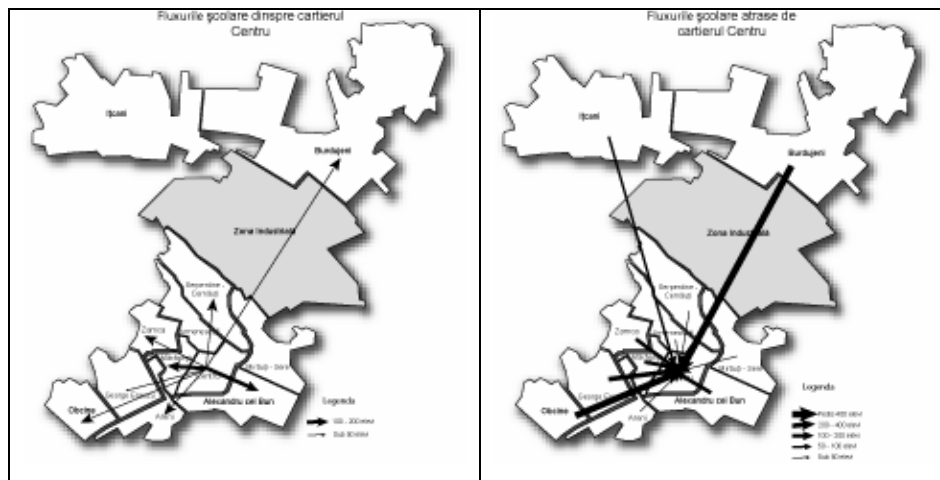

Fig. 6. Deplasări zilnice intraurbane pentru școală în cartierul Centru (2007)

Așadar, cea mai intensă circulație zilnică se produce dinspre cartierele periferice Burdujeni, Obcine și G. Enescu spre cartierele Central și pericentrale, iar fluxuri secundare se formează între Centru și cartierele pericentrale Mărășești și Zamca sau între acestea din urmă, precum și dinspre Ițcani spre celelalte cartiere.

BIBLIOGRAFIE

- Benedek, J.** (1998), *Relațiile oraș – spațiu rural. Abordare teoretică*. Studia Universitatis Babeș – Bolyai, s. Geographia, XLIII, 1, Cluj – Napoca;
- Bertrand, M.J.** (1978), *Pratique de la ville*, Masson, Paris;
- Emandi, E. I.** (1998), *Habitatul urban și cultura spațiului*, Ed. Glasul Bucovinei, Suceava;
- Ianoș, I.** (2005), *Dinamica urbană*, Ed. Tehnică, București;
- Iașu, C.** (1992), *Considerații asupra câtorva particularități funcționale ale zonei periurbane a municipiului Suceava*, An. Univ. „Ștefan cel Mare”, seria Geografie, an I, Suceava;
- Istrate, M.** (2006), *Zonele de influență ale orașelor din Moldova*, Rez. tezei de doctorat, Iași;
- Rusu, R.** (2002), *Importanța teritorială a instituțiilor de învățământ liceal și profesional din orașele mici și așezările rurale din județul Arad*, Studia Universitatis Babeș Bolyai, Geographia, XLVII, 1, 2002;

Maria – Magdalena LUPCHIAN
Departamentul de Geografie
Univ. „Ștefan cel Mare” Suceava
E-mail: slmagda@hotmail.com